

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Київський національний університет будівництва і архітектури

ФАХОВА ІНОЗЕМНА МОВА (АНГЛІЙСЬКА)
Термінологічний лексичний мінімум
до проведення практичних занять
та самостійної роботи з навчальної дисципліни
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня
вищої освіти всіх форм навчання та всіх спеціальностей КНУБА

Київ 2025

УДК 202.0

Ф 29

Укладачі: О.В. Паніна, доцент;
С.В. Рубцова, д-р філософії, доцент;
Т.І. Петрова, канд. пед. наук, професор;
О.Є. Вітрук, ст. викладач;
А.А. Махиня, доцент;
С.І. Марченко, ст. виикладач;
І.В. Соколова, ст. викладач

Рецензент А.Ю. Кобзар, доцент

Відповідальний за випуск С.В. Рубцова, д-р філософії

Затверджено на засіданні кафедри мовної підготовки і комунікації, протокол № 4 від 26 лютого 2025 року.

В авторській редакції.

Фахова іноземна мова (англійська) : термінологічний лексичний
Ф 29 мінімум до проведення практичних занять та самостійної роботи з
навчальної дисципліни / уклад. : О.В. Паніна та ін. – Київ : КНУБА,
2025. – 60 с.

Містить термінологічний лексичний мінімум обов'язкової
компоненти освітніх програм **Фахова іноземна мова (англійська)**,
посилання на джерела для самостійного вивчення матеріалу.

Призначено для здобувачів першого (бакалаврського) рівня
вищої освіти всіх форм навчання зі всіх спеціальностей КНУБА.

CONTENTS

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	4
022 ДИЗАЙН.....	5
081 ПРАВО.....	16
126 ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ.....	24
183 ТЕХНОЛОГІЇ ЗАХИСТУ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА.....	32
192 БУДІВНИЦТВО ТА ЦИВІЛЬНА ІНЖЕНЕРІЯ (ВОДОПОСТАЧАННЯ ТА ВОДОВІДВЕДЕННЯ).....	42
193 ГЕОІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ І ТЕХНОЛОГІЇ.....	51
REFERENCES	56

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Метою цих методичних рекомендацій є допомога студентам під час підготовки до практичних занять, виконання самостійної роботи згідно з навчальним планом.

Термінологічний лексичний мінімум сформовано до обов'язкової компоненти освітніх програм «Фахова іноземна мова (англійська)» 2024 – 2025 навчального року Київського національного університету будівництва і архітектури.

Освітні програми, які ввійшли до частини III методичних рекомендацій:

022 ДИЗАЙН

081 ПРАВО

126 ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ

183 ТЕХНОЛОГІЇ ЗАХИСТУ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

192 БУДІВНИЦТВО ТА ЦИВІЛЬНА ІНЖЕНЕРІЯ
(ВОДОПОСТАЧАННЯ ТА ВОДОВІДВЕДЕННЯ)

193 ГЕОІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ І ТЕХНОЛОГІЇ.

Термінологічний лексичний мінімум рекомендовано для студентів всіх спеціальностей КНУБА, зокрема для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня, які навчаються за вищезазначеними освітніми програмами, а також усіх, хто прагне вдосконалити англійську мову в межах цих програм.

022 ДИЗАЙН GLOSSARY

A

advantage – перевага
accessibility – доступність
aesthetic – естетичний
ageing population – старіюче населення
alignment – вирівнювання
alliance – з'єднання, злиття
animation – анімація
anticipate – передбачати, припускати
appearance – вишуканість, витонченість
appliqué – аплікація
apprentice – учень
approach – підхід, підходити
Art Deco – Ар-деко
artifact – продукт, який зроблений людиною
Art Nouveau – Ар-нуво
aspiration – прагнення, натхнення
assembly – збірка

B

balance – рівновага, гармонія
to balance – балансувати
blueprint – план, робочий малюнок
bulbous – випуклий, цибулинний
branding – брендинг
boosting – прискорення

C

capability – здатність, обдарованість
choice – вибір
client brief – замовлення клієнта
colour theory – теорія кольорів
colour scheme – кольорова гама
to communicate – спілкуватися

complementary colours – додаткові кольори
to compute – обчислювати
comfortable – зручний, затишний, комфортний
consumer – покупець, споживач
contemporary – сучасний
composition – композиція, з'єднання
to create – створити
cost – ціна, вартість
cost control – управління витратами

D

deconstruction – реконструкція, руйнування, демонтаж
decoration – прикраса, декор
to define – визначати
design – дизайн, зовнішній вигляд; малюнок, ескіз, проєкт
desktop design – десктопний дизайн
environmental design – дизайн навколишнього середовища
fashion design – модний дизайн
furniture design – дизайн меблів
graphic design – графічний дизайн
industrial design – промисловий дизайн
interior design – дизайн інтер'єру
landscape design – ландшафтний дизайн
material design – матеріальний дизайн
mobile design – мобільний дизайн
packaging design – дизайн упаковки
print design – поліграфічний дизайн
product design – дизайн продукту
urban design – дизайн міського середовища
responsive design – адаптивний дизайн
designer – конструктор; дизайнер; кресляр; модельєр; декоратор

E

to embrace – охоплювати
emphasis – акцент
entertainment space – розважальний простір
environment – навколишнє середовище

environmental branding – брендинг в навколишньому середовищі
essential – продукція першої необхідності; суттєвий
exhibition – виставка, показ, демонстрація
exhibition design – дизайн виставок
experience – досвід
experimentation – експериментування
to experiment – експериментувати
to explore – досліджувати

F

facility – об'єкт, структура; зручність
fan vaulting – віяльне склепіння
fiberglass – склопластик
finishing material – оздоблювальний матеріал
floor tile – плитка для підлоги
flowing style – гладкий, текучий стиль
folding furniture – складні меблі
framing – рама, каркас
furniture – меблі

G

gallery – галерея; балкон
general lighting – загальне освітлення
glass – скло, чашка; скляний посуд; скляний
glass block – скляний блок
to glaze – зашклити; вставити скло
globe lamp – лампа з круговим освітленням
graphics – графіка; проектування
greenhouse – парник
grid plan – клітинний план
gymnasium – спортзал, гімнастичний зал; гімназія
gypsum block – гіпсобетонний блок; гіпсовий блок

H

half-timber construction – каркасна конструкція, фахверкова конструкція
hallway – коридор
halogen lighting – галогенне освітлення

handcraft – рукоділля, ручне виробництво
handicapped – людина з обмеженими можливостями, інвалід
hardboard – картон; тверда дерев'яна волокниста плита
handling – обробка
harmony – гармонія, гармонійне поєднання
healthcare facilities – медичні заклади
herringbone – цегляна кладка «в ялинці»
High Tech style – стиль Хай Тек
hotel lobby – готельний лобі
human comfort zone – комфортна для людини зона
humidity – вологість
hung ceiling – підвісна стеля
hybrid materials – гібридні композитні матеріали
hypostyle – гипостиль
hypostyle hall – гипостильний зал

I

imitation – імітація, копіювання
imitation material – штучний матеріал, займенник тканини
incandescent lighting – освітлення з лампою розжарювання
indirect lighting – непряме освітлення
influence – вплив, впливати
in-line unit – вбудована секція
intelligent design – інтелектуальний дизайн
intercom system – система внутрішньої комунікації; подвійна оперативна комунікація
to interpret – тлумачити
interior space – внутрішній простір
interior decoration – дизайн інтер'єру
isometric drawing – ізометричний малюнок; перспективний малюнок
ivory – слонова кістка, продукти із слонової кістки

J

joinery – столярна робота; дерев'яні деталі; виробництво столярної продукції
joint – з'єднання; об'єднувати; з'єднувати

К

kitchen – кухня

kitchenette – маленька кухня (з коморою); міні-кухня в готельному номері

knitting – в'язання; в'язані речі

knockdown furniture – розбірні меблі

L

lace – мереживо; пояс; мотузка; стрічка

lacquer – лак

laminated glass – ламіноване скло; захисне скло; триплекс

laminated wood – ламінована деревина; шарувата деревина

landscape – пейзаж; ландшафт; місцевість

landscape architecture – ландшафтна архітектура

laser light – лазерне світло; лазерний промінь

layout – план; виставка; розміщення; проєкт; загальний план; зовнішній вигляд

leather – шкіра; шкіряний продукт; шкіряний

leather ageing – шкіряне старіння

light bulb – електрична лампа; лампа розжарювання

light chart – схема (таблиця) розподілу світла

lighting – освітлення

lighting consultancy – консультативна фірма дизайну світла

lighting fixtures – освітлювальні пристрої

limestone – вапняк

linoleum – лінолеум

living room – вітальня

lobby – лобі; передпокій

lounge – фойє; кімната відпочинку

lounge chair – шезлонг

luminaire – світильник; освітлювальний пристрій

luminous ceiling – люмінесцентна стеля

М

machine art – мистецтво, об'єктом якого є машини; всілякі технічні пристрої

market – ринок, ринкова площа

maquette – макет, замальовка (скульптурний)

masonry – кам’яна кладка, цегляна кладка; кам’яна робота
material – матеріал, речовина, продукт
material sample – зразок матеріалу
model – модель; макет; зразок; точна копія; зробити модель
media form – інструмент реклами
modern product – сучасний продукт
manufacturing cost – вартість виробництва
media – засоби масової інформації, ЗМІ
multimedia – мультимедіа
mural – фреска, настінний живопис, настінні прикраси
musical equipment – музичне обладнання
music room – кімната музикантів

N

nature – сутність; природність; правдоподібність; якість; особливість
natural colour scheme – природна кольорова гамма
needlepoint – мереживо
neon lighting – неонове освітлення
necessity – необхідність
nylon – нейлон; синтетичне поліамідне волокно

O

oak – дуб; дубова деревина; дубові вироби
oak furniture – дубові меблі
office planning – проектування офісу
office accessories – офісні аксесуари
office system – офісний комплекс; складне офісне обладнання
open (free) plan – відкрите планування будівлі
order of architecture – архітектурний ордер
organic design – органічний дизайн
oriental rug – східний килим
ornament – прикраси; орнамент; прикрашати; малювати
outdoor furniture – меблі, призначені для вулиці
outdoor coating – зовнішнє покриття
outdoors – на відкритому повітрі; двір; вулиця
outlet – торгова точка; спеціалізований магазин; розетка
oxford chair – стілець з високою спиною та плетеним сидінням

P

package design – дизайн упаковки

paint – барвник; забарвлення; забарвлювати

paintings – малювання; картина; застосування фарби

paneling – обшивка; обшивка панелями

panel – панель

parquet – паркет; покласти паркет

partition – внутрішня несуча стіна

patio – патіо; внутрішній дворик

pattern – зразок; копіювати; візерунок; прикрашати візерунком

perspective drawing – просторовий малюнок; перспективний малюнок

pile rug – вовняний ворсистий килим

pine – сосна; вироби, зроблені з соснової деревини

ripping – кант орнаменту

plain drawing – не кольоровий візерунок

plaster – штукатурка; гіпс;

plasterboard – суха штукатурка; гіпсовий картон

plastic laminate – пластиковий ламінат

plating – покриття; металеве покриття; позолота

plenum – система вентиляції

plush – плюш

plywood – фанера

point-source lighting – точкове освітлення

proportion – пропорція; пропорційність; співвідношення

public interior – інтер'єр громадського приміщення

project – проєкт; план; проєктувати

Q

quarry – керамічна плитка; скло в вітражі у формі ромбу

quarter – квартал; житло

R

radial symmetry – радіальна симетрія

radiant heating – променисте нагрівання; радіаційне нагрівання

radiator – радіатор; батарея; холодильник

reception room – загальна кімната; вітальня; житлова кімната

recessed lighting fixture – вбудований світильник

rectilinear shape – прямокутна форма
recycling – повторне використання
redwood – червоне дерево
reflector lamp – рефлекторна лампа
regional style – місцевий стиль; регіональний стиль
religious building – культова споруда
renovation – відновлення, реконструкція, ремонт
redesign – модернізувати; планувати заново; відновлювати
residential apartment – житлові апартаменти;
багатоквартирний житловий будинок
retirement home – будинок для пенсіонерів
rest room – кімната для відпочинку
retrofitting – модернізація; модифікація
resilient flooring – еластична підлога
revolving door – обертові двері
rocking chair – гойдалка
roller blind – роликові штори
room divider – двостороння стіна (меблі), шафа тощо, якою можна відокремлювати частину кімнати
rope – мотузка, зав'язувати
rubber – гума
rug – килим, плед

S

sandstone – пісковик
sateen – атлас
sketch – ескіз, зробіть ескізи; ескізний малюнок
skylight – скляний дах; стельове освітлення
sleeping furniture – спальні меблі
sliding door – ковзаючі двері
sliding window – мобільне вікно; розсувне вікно
smoke detector – детектор диму
social responsibility – соціальна відповідальність
solar heating – сонячне опалення
solar house – будинок з сонячним опаленням; сонячний дім
sound system – акустична система
space frame – просторова конструкція

space planning – архітектурно-просторова композиція
space-time – просторовий час
spiral staircase – спіральні сходи
sport arena – спортивна арена
spot lighting – місцеве освітлення
spotlight – прожектор
sprinkler system – спринклерна пожежна система
stonework – кам’яна кладка; кам’яна робота
storage area – зона зберігання; склад
store – магазин; сховище
structural element – структурний елемент; частина будівлі
structure – структура; споруда; будівля; комплекс
stucco – штукатурка; ліпнина;
studio apartments – квартира-студія; квартира з однієї кімнати та невеликої кухні
style – стиль, манера, жанр; тип; метод вираження
subway – підземний перехід; метро
surface – поверхня; зовнішня поверхня
surveillance systems – система моніторингу (навколишнього середовища)
survey – огляд; обстеження; вимірювання; топографічне зв’язування
swinging door – обертові двері
synthetic material – синтетика; синтетичний матеріал

Т

task lighting – робоче освітлення
technological design – технологічний дизайн
terrace – тераса; ряд будинків; плоский дах; газон посеред вулиці чи бульвару
terra cotta – теракота; спалена глина
terrazzo – венеціанська мозаїка
textile design – текстильний дизайн
texture – текстура; поверхнева структура
thermoplastic – термопластичний
ticking – тик (матерія)
tile – плитка; керамічна плитка; покрити плиткою
tint – фарба, тон; відтінок; отримати відтінок
toilet – туалетний стіл з дзеркалом; туалет; ванна кімната
torchere – торшер

trading room – торговий зал
traditional design – традиційний дизайн
transitional design – перехідний дизайн
transparent finish – прозора обробка поверхні; прозорий лак
travertine – травертин; білий італійський вапняк
triglyph – тригліф
trim – прикраса; прикраса вітрини; прикрасити
trundle bed – розкладне ліжко
truss – ферма; зв'язок
tubular-metal furniture – трубчасті металеві меблі
tufted fabrics – пухнаста тканина
tweed – твід
twig furniture – плетені меблі

U

universal design – універсальний дизайн
upholstery – оббивка; виробництво м'яких меблів
urban sprawl – зростання міст; урбанізація
user – клієнт; користувач; споживач
utility – підприємства громадського користування; інженерна
конструкція; комунальне підприємство

V

varnish – лак; покривати лаком
vault – склепіння; будувати склепіння; підвал
velour – велюр; плюш
velveteen – вельвет
veneer – шпон; фанера; захисне покриття
Venetian blind – венеціанські жалюзі; жалюзі
ventilation – вентиляція; вентиляційній пристрій
vent – отвір; зробіть отвір
vernacular design – національний дизайн
vinyl – вініл
violet – фіолетовий; фіолетовий барвник
virtual reality – віртуальна реальність; штучна реальність
vision – візуальне сприйняття; бачення
visual impression – візуальне враження

voile – муслін; тонка прозора тканина

W

waiting room – зал очікування;

walk-in closet – велика настінна шафа

wall (fold-up) bed – ліжка в стінній ніші (розкладна)

wall bracket light – бра; настінна лампа

wall covering – настінне покриття;

wall-mounted light fixture – настінний світильник

walnut – горіхова деревина; червонувато-коричневий колір

wardrobe and armoire – гардероб і велика шафа

warehouse – склад; сарай

warping – кривизна; деформація

washbasin – умивальник

wax – віск (бджолиний); парафін

weave – плетіння

wheelchair – інвалідний візок

window wall – зашклена стіна; зашклена навісна стіна

Windsor chair – Віндзорський стілець

wing chair – крісло з підголівником; крісло з крилами

wire glass – дротяне скло; скло з дротяною сіткою

wiring – електрична проводка

wood – деревина; дерев'яна продукція; ліс

wool – вовна; вовняна тканина; вовняні вироби

work letter – відомість про виконану роботу

work order – замовлення на роботу; робочий наряд; технічне завдання

workstation – робоче місце

work surface – робоча поверхня

wrought iron – зварювальна сталь

Y

Yarn – пряжа; нитка

Yellow – жовта фарба; жовтий колір

Z

Zigzag motif – зигзагоподібний елемент орнаменту; зигзагоподібна мереживна прикраса

Zoning laws – закони зонування

081 ПРАВО

GLOSSARY

A

accident prevention – запобігати нещасним випадкам
accused – обвинувачений
adjudication – вирішення справи
administrative act – адміністративний акт
administrative court – адміністративний суд
administrative law – адміністративне право
administrative liability – адміністративна відповідальність
administrative procedure – адміністративна процедура
administrative regulation – адміністративний регламент
administrative sanction – адміністративне покарання
administrative tribunal – адміністративний трибунал
alimony – аліменти
amnesty – амністія
appeal – апеляція
arbitrary decision – арбітражне рішення
arbitration – арбітраж
agreement – угода
air quality – якість повітря
alarm system – сигнальна система
architectural design – архітектурне проектування
attorney – адвокат

B

breach of contract – порушення договору
building code – будівельний кодекс
building permit – дозвіл на будівництво
building regulations – будівельні норми
biohazard – біологічна небезпека

C

case law – судова практика

civil law – цивільне право

common law – загальне право

construction contract – договір підряду

construction defects – будівельні дефекти

construction law – будівельне право

contract – договір

contractor – підрядник

court – суд

criminal law – кримінальне право

civil rights – громадянські права

convention – конвенція

convention on the elimination of all forms of racial discrimination – конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації

convention on the rights of the child – конвенція про права дитини

counter-terrorism – антитерористична діяльність

cruel and unusual punishment – жорстоке та несправедливе покарання

collective agreement – колективний договір

collective bargaining – колективні переговори

contract of employment – трудовий договір

chemical safety – хімічна безпека

civil servant – держслужбовець

civil service – державна служба

constitutional court – конституційний суд

constitutional right – конституційне право

civil code – цивільний кодекс

civil liability – цивільна відповідальність

contractual obligations – договірні зобов'язання

constitution – конституція

constitutional court – конституційний суд

constitutional law – конституційне право

constitutional norms – конституційні норми

construction contract – договір підряду

construction management – управління будівництвом

cost estimation – оцінка вартості

D

damages – шкода

defendant – відповідач / обвинувачений

design liability – відповідальність за проєктування

deprivation of liberty – позбавлення волі

discrimination – дискримінація

due process – право на належну правову процедуру

dismissal – звільнення

dangerous goods – небезпечні вантажі

decree – указ

disciplinary action – дисциплінарне стягнення

debt – борг

defendant – відповідач

dispute resolution – вирішення спорів

design-build – проєктування та будівництво

E

environmental impact assessment (EIA) – оцінка впливу на навколишнє середовище

establishment permit – дозвіл на відкриття об'єкта

evidence – докази

extradition – екстрадиція

equality before the law – рівність перед законом

employment agreement – угода про працевлаштування

employment law – трудове право

equal pay – рівна оплата праці

equal treatment – рівне ставлення

employment rights – права працівників

employer – роботодавець

employee – працівник

employment standards – стандарти працевлаштування

emergency evacuation – аварійна евакуація

emergency response plan – план реагування на надзвичайні ситуації

ergonomics – ергономіка

enforceability – виконуваність

estate – майно

electoral system – виборча система

F

faulty workmanship – недбале виконання робіт
felony – тяжкий злочин
force majeure – форс-мажор
freedom of assembly – свобода зібрань
freedom of expression – свобода вираження думок
freedom of movement – свобода пересування
freedom of information – свобода інформації
fire safety – пожежна безпека
first aid – перша допомога
family law – сімейне право
fundamental rights – основні права
feasibility study – техніко-економічне обґрунтування

G

general contractor – генеральний підрядник
gift – подарунок

H

human rights – права людини
human rights committee – комітет з прав людини
health and safety – охорона праці та безпека
hourly wage – погодинна оплата праці
health and safety regulations – правила охорони праці та безпеки
hazardous materials – небезпечні матеріали
hazardous work – небезпечна праця
health risk assessment – оцінка ризиків для здоров'я
health and safety regulations – правила охорони праці та безпеки

I

injunction – судова заборона
inspection – інспекція
international covenant on civil and political rights (iccpr) – міжнародний пакт про громадянські і політичні права
international criminal court (icc) – міжнародний кримінальний суд
international law – міжнародне право
international refugee protection – міжнародний захист біженців

incident report – звіт про інцидент
industrial safety – промислова безпека
injury prevention – попередження травм
injunction – судова заборона
intellectual property – інтелектуальна власність

J

jurisprudence – юриспруденція
judge – суддя
jury – присяжні
job description – опис роботи
judicial review – судовий контроль
judiciary – судова влада

L

land title – право власності на землю
land use – використання землі
land zoning – зонування земель
legal system – правова система
liability – відповідальність
litigation – судовий процес
liberty – свобода
leave of absence – відпустка
labour protection – охорона праці
licensing – ліцензування
local government – місцеве самоврядування
law enforcement – правоохоронна діяльність
legislation – законодавство
land use – використання землі

M

mediation – медіація
master plan – генеральний план
municipal planning – міське планування
maternity leave – декретна відпустка
minimum wage – мінімальна заробітна плата
minority rights – права меншин

N

noise pollution – шумове забруднення

non-compete agreement – угода про неконкуренцію

O

obligation – зобов'язання

ownership – право власності

occupational health – професійне здоров'я

occupational safety – охорона праці

ombudsman – омбудсмен

overtime – наднормові години

P

permits – дозволи

planning permission – дозвіл на будівництво

planning permission – дозвіл на планування

plaintiff – позивач

precedent – прецедент

prosecution – обвинувачення

public infrastructure – громадська інфраструктура

public works – об'єкти громадського будівництва

paid leave – оплачувана відпустка

part-time employment – часткова зайнятість

pension – пенсія

personal leave – особиста відпустка

probation period – випробувальний термін

police authority – поліцейська влада

public administration – публічне управління

public service – публічна служба

partnership – партнерство

property rights – право власності

purchase agreement – договір купівлі-продажу

personal protective equipment (ppe) – засоби індивідуального захисту

parliament – парламент

political pluralism – політичний плюралізм

presidential power – президентська влада

project management – управління проєктом

Q

quality control – контроль якості
quasi-contract – квазі-договір

R

real estate development – розвиток нерухомості
real property – нерухоме майно
right to life – право на життя
right to privacy – право на приватність
right to security – право на безпеку
rule of law – верховенство права
redundancy – скорочення
remuneration – винагорода
regulation – регулювання
risk assessment – оцінка ризиків

S

site safety – безпека на будівельному майданчику
subcontractor – субпідрядник
sustainability – сталий розвиток
sanctions – санкції
sale – продаж
security – забезпечення
social rights – соціальні права
salary – заробітна плата
severance pay – вихідна допомога
sick leave – лікарняний
safety audit – аудит безпеки
safety inspection – інспекція безпеки
safety management – управління безпекою
safety standards – стандарти безпеки
state control – державний контроль
state inspector – державний інспектор
state official – державний посадовець
state oversight – державний нагляд
state power – державна влада
subordinate acts – підзаконні акти

supervision – нагляд
safety training – навчання з безпеки
substance abuse prevention – запобігання зловживанню речовинами
separation of powers – поділ влади
sovereignty – суверенітет
state – держава
state authority – державна влада
supremacy of the constitution – верховенство конституції
supreme court – верховний суд
site preparation – підготовка будівельного майданчика
site safety – безпека на будівельному майданчику
supply chain management – управління ланцюгом постачання

T

tendering – тендер
title deed – свідоцтво про право власності
tort – делект
town planning – містобудування
trial – судовий процес
trust – траст
testament – заповіт
transfer of property – передача майна
torture – катування
temporary employment – тимчасове працевлаштування
termination of employment – припинення трудових відносин
trade union – профспілка
time management – управління часом

U

urban development – урбаністичний розвиток
urban planning – урбаністичне планування
urban regeneration – урбаністичне відновлення
urban sprawl – міське розростання
universal declaration of human rights (udhr) – загальна декларація прав
людини
universal jurisdiction – універсальна юрисдикція
unfair dismissal – несправедливе звільнення

unlawful act – незаконний акт
unjust enrichment – несправедливе збагачення
unconstitutional law – неконституційний закон

V

verdict – вердикт
voting rights – право голосу
violation of rights – порушення прав
victim's rights – права жертви
vacation leave – відпустка

W

witness – свідок
writ – судовий наказ
workplace harassment – харрасмент на робочому місці
workplace injury – травма на робочому місці
workplace hazard – небезпека на робочому місці
workplace safety – безпека на робочому місці
workplace violence – насильство на робочому місці
workplace wellness – добробут на робочому місці
workforce planning – планування робочої сили
war crimes – воєнні злочини
will – заповіт

Z

zoning – зонування
zoning law – законодавство про зонування
zoning map – карта зонування

126 ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ GLOSSARY

A

absolute value – абсолютне значення
abstract intelligent agent – абстрактно-розумний агент
accuracy – точність

activation function – активаційна функція
algorithm – алгоритм
analysis – аналіз
anomaly detection – виявлення аномалій
application – програма, застосунок, додаток або застосування
application software – прикладне програмне забезпечення
artificial – штучний
artificial general intelligence (AGI) – штучний загальний інтелект
artificial intelligence (AI) – штучний інтелект (ШІ)
artificial neural network (ANN) – штучна нейронна мережа
AI bias – упередженість ШІ
AI ethics – етика ШІ
AI governance – управління ШІ
AI safety – безпека ШІ
artificial perception – розпізнавання образів
attention mechanism – механізм уваги
autoencoder – автокодувальник
automated decision-making – автоматизоване прийняття рішень
autonomous intelligent agent – автономний інтелектуальний агент
autonomous vehicle – автономний носій

В

backpropagation – зворотне поширення
batch – пакет
behaviour – поведінка; режим роботи; характер функції
bias – зсув
big data – великі дані
blockchain – блокчейн

С

chatbot – чат-бот
classification – класифікація
cloud computing – хмарні обчислення
clustering – кластеризація
coding – кодування
cognition – пізнання
cognitive computing – когнітивні обчислення

cognitive science – когнітивна наука
component – компонента
computer – комп'ютер
computer linguistics – комп'ютерна лінгвістика
computer science – інформатика
computing – обчислення
computer vision – комп'ютерний зір
concept – концепт/поняття; концепція
consistency – послідовність
control system – система контролю
convolutional neural network (CNN) – згорткова нейронна мережа (ЗНМ)
cue subset – підмножина реакцій
curriculum learning – навчання за програмою

D

data – дані
data mining – інтелектуальний аналіз даних
dataset – набір даних
dataset description – опис набору даних
decision support – підтримка прийняття рішень
decision tree – дерево рішень
decomposition – розклад
deep learning – глибинне навчання
a deep learning architecture – архітектура глибинного навчання
default reasoning – міркування за замовчуванням
detection – виявлення
diagnostics – діагностика
digital – цифровий
digital agency – цифрове агентство
digital marketing – цифровий маркетинг
digital recording – цифровий запис
dimensionality – розмірність
dimensionality reduction – зниження розмірності
display – дисплей
domain – домен, галузь
domain expert – експерт домену
to draw conclusions – робити висновки

dropout – відсів

E

edge computing – периферійні обчислення

embedding – вбудовування

ensemble learning – ансамблеве навчання

environment – операційне середовище; умови роботи програми

epoch – епоха

ethics – етика

ethics in AI – етика у ШІ

evolutionary algorithm – еволюційний алгоритм

expected value – очікуване значення

expert – експерт

expert system – експертна система

explainable AI (XAI) – пояснюваний ШІ

extraction – виділення

F

feature – ознака

feature engineering – інженерія ознак

feature extraction – виділення ознак

few-shot learning – навчання з кількох прикладів

field of research – галузь/сфера дослідження

formal language – формальна мова

formal logic – формальна логіка

function – функція

function objective – функційна вимога

fuzzy logic – нечітка логіка

G

game theory – теорія ігор

generative – генеруючий, генеративний

generative-adversarial network (GAN) – генеративно-змагальна мережа
(ГЗМ)

generative modeling – генеративне моделювання

goal-directed agent – цілеспрямований агент

goal-directed behaviour – цілеспрямована поведінка

gradient – градієнт
gradient descent – спуск за градієнтом
graphics – графіка
graphic design – графічний дизайн

Н

heuristic – евристика
human – людина
human-in-the-loop – людина в циклі
hyperparameter – гіперпараметр

І

image – зображення
image recognition – розпізнавання зображень
inference – висновок
inference engine – механізм висновків
informatics skills – комп'ютерні навички
information gathering – збір інформації
information value theory – теорія цінності інформації
intelligence – інтелект
intelligent agent (IA) – інтелектуальний агент (IA)
intelligent design – інтелектуальний дизайн
intelligent graphic – інтелектуальні графічні пристрої
intelligent interface – інтелектуальний інтерфейс
intelligent keyboard – інтелектуальна клавіатура
intelligent terminal – інтелектуальний термінал (термінал з розвиненою логікою)
intelligent token – інтелектуальний токен
internet of things (IoT) – інтернет речей (IP)
interview – інтерв'ю

К

key step – ключовий крок
knowledge – знання
knowledge acquisition – набуття знань
knowledge engineering – інженерія знань
knowledge maintenance – підтримка знань

knowledge representation – представлення знань

knowledge validation – валідація знань

L

language subset – скорочена/спрощена версія мови

latent space – прихований простір

learning – навчання

learning rate – швидкість навчання

linguistics – лінгвістика, мовознавство

logic – логіка

long short-term memory (LSTM) – довготривала короткочасна пам'ять

loss function – функція втрат

M

machine learning – машинне навчання

to make decisions – приймати рішення

meta-learning – мета-навчання

microprocessor – мікропроцесор

microprocessor-based unit – пристрій з мікропроцесором

model – модель

modeling – моделювання

module – модуль

multi-task learning – багатозадачне навчання

N

natural language – природна мова

natural language processing (NLP) – обробка природної мови (ОПМ)

neural network – нейронна мережа

neuroscience – нейронаука

nonadaptive behaviour – неадаптивна поведінка

no-sign-change behaviour – режим, що не змінює знаку

O

objective function – цільова функція

observation – спостереження

one-chip microprocessor – однокіпловий мікропроцесор

one-shot learning – навчання з одного прикладу

ontology – онтологія

optical character recognition (OCR) – оптичне розпізнавання символів (ОРС)

optimization – оптимізація

overfitting – перенавчання

P

paradigm – парадигма

parameter – параметр

perception – розпізнавання

philosophy – філософія

policy gradient – градієнт політики

predictive modeling – прогнозне моделювання

principal component analysis (PCA) – метод головних компонент (МГК)

process automation – автоматизація процесів

processing – оброблення

program – програма

programmer – програміст

propagation – поширення

psychology – психологія

purposeful behaviour – цілеспрямована поведінка

Q

Q-learning – Q-навчання

quantum computing – квантові обчислення

R

rational agent – раціональний, розумний агент

recommendation / recommender system – система рекомендацій

reasoning – міркування

recurrent neural network (RNN) – рекурентна нейронна мережа (РНМ)

reflex – рефлекс; зображення

reflex agent – рефлексорний агент

regression – регресія

regularization – регуляризація

reinforcement – підкріплення

reinforcement learning – навчання з підкріпленням

robotics – робототехніка

S

safety – безпека

science – наука

search – пошук

search engine – машина пошуку, механізм пошуку

sequence-to-sequence (Seq2Seq) – послідовність до послідовності

self-supervised learning – самоконтрольоване навчання

semi-supervised learning – напівконтрольоване навчання

simple reflex agent – простий рефлексорний агент

simulation – моделювання

smart terminal – інтелектуальний термінал

singular value decomposition (SVD) – сингулярний розклад (CP)

socio-cognitive modeling – соціокогнітивне моделювання

social simulation – соціальне моделювання

software – програмне забезпечення

to solve problems – вирішувати проблеми

space – простір

specified behaviour – запропонована поведінка

speech recognition – розпізнавання мовлення

speech-to-text (STT) – мовлення у текст (MuT)

structure – структура

subset – підмножина

subset of machine learning – підмножина машинного навчання

support microprocessor – допоміжний мікропроцесор

supervised learning – кероване навчання

support vector – опорний вектор

T

test – тест

testing data – тестові дані

text-to-speech (TTS) – текст у мовлення (TuM)

tokenization – токенізація

training data – навчальні дані

transfer learning – трансферне навчання

transformer – трансформер

transformer model – модель трансформера

transition model – модель переходу

transient behaviour – перехідний режим

U

underfitting – недонавчання

unpredictable behaviour – непередбачувана поведінка

unsupervised learning – некероване навчання

update (UPD), *n/v* – оновлення / оновити

updating the system – оновлення системи

utility – корисність

V

validation – валідація

validation data – дані для валідації

value – значення

variance – варіація

vehicle – носій

virtual – віртуальний

virtual assistant – віртуальний помічник

virtual space – віртуальний простір

virtual storage – віртуальна пам'ять

virtual value – чинне, діюче значення

Z

zero-shot learning – навчання з нуля

183 ТЕХНОЛОГІЇ ЗАХИСТУ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА GLOSSARY

A

absorbtion – абсорбція, всмоктування

accumulation – накопичення

agriculture – сільське господарство

activated carbon – активоване вугілля

adverse effect – несприятливий ефект

adsorption – адсорбція, поверхневе поглинання

aeration – аерація
aerobic biological process – аеробний біологічний процес
air purification – очищення повітря
air quality – якість повітря
air quality monitoring – моніторинг якості повітря
algae – водорості
alkalinity – лужність
alternative energy – альтернативна енергетика
anaerobic biological process – анаеробний біологічний процес
analysis – аналіз
application – вживання, використання, застосування
assessment – оцінка, оцінювання
auxiliary treatment – додаткове очищення

В

backwashed filter – фільтр зворотного промивання
biodiversity – біорізноманіття
biodegradable materials – біорозкладні матеріали
biogas – біогаз
biological contaminant – біологічний забруднювач
biological process – біологічний процес
biological treatment – біологічне очищення
biologically active carbon – біологічно активне вугілля
biology – біологія
bioremediation – біоремедіація
boiling – кип'ятіння
built environment – побудоване середовище
byproduct – побічний продукт

С

carbon – вуглець, вугілля
carbon capture – уловлювання вуглецю
carbon dioxide – діоксид вуглецю
carbon storage – зберігання вуглецю
chemicals – хімічні речовини
climate – клімат
climate change – зміна клімату

contaminant – забруднювач
chemical contaminant – хімічний забруднювач
chemical process – хімічний процес
chemical solvent – хімічний розчинник
chemistry – хімія
chlorine – хлор
chlorine dioxide – діоксид хлору
chlorination – хлорування
circular economy – циркулярна економіка
clear water – чиста вода
coagulation – згущення
coal particle – вугільна частинка
combined sewer – комбінована стічна система
composition – склад
composting – компостування
contaminant – забруднювач
concentration – концентрація
conservation – зберігання
crude domestic sewage – неочищені побутові стоки
crystal clear water – чиста вода

D

debris – сміття, брухт
to decompose – розкласти на ... (складові частини)
deforestation – вирубка лісів
diffusion – дифузія
density – щільність
disinfectant – дезінфікуючий засіб
disinfection – дезінфекція, знезараження
disinfection byproduct – побічний продукт дезінфекції
disposal – утилізація, відведення
disposal of sewage – ліквідація стоків
dissolved organic matter – розчинена органічна речовина
distillation – дистиляція
destruction of bacteria – знищення бактерій
drain field – зливне поле
drainage – водовідведення, дренаж

dredging – днопоглиблення
drinking water – питна вода
drinking water supply – постачання питної води

Е

eco-friendly product – екологічно чистий продукт
eco-innovation – еко-інновації
economy – економіка
ecosystem – екосистема
effluent – стоки
electromagnetic radiation – електромагнітне випромінювання
emissions – викиди
energy – енергія
energy conservation – енергозбереження
energy efficient – енергоефективний
energy saving technology – енергозберігаюча технологія
engineering – інженерія
environment – навколишнє середовище, довкілля
environmental consequences – екологічні наслідки
environmental engineering (EE) – екологічна технологія
environmental impact assessment – оцінка впливу на довкілля
environmental improvement – поліпшення навколишнього середовища
environmental pollution – забруднення навколишнього середовища
environmental protection – охорона навколишнього середовища
environmental remediation – оздоровлення навколишнього середовища
environmental sanitation – екологічна санітарія; комунальна гігієна
environmental technology (envirotech) – природоохоронна технологія
environmentally friendly – екологічно безпечний
epidemic disease – епідемічне захворювання
e-waste – електронні відходи
e-waste recycling – переробка електронних відходів
excavation – копання, риття
extraction – видобуток, видалення

Ф

filter – фільтр
filter bed – фільтруючий шар, відстійник

filtration – фільтрація
floculation – флокуляція
flocculated water – флокульована вода
flow of silt – потік мулу
flow of water – потік води
fluid – рідина
to fluoridate water – фторувати воду
fluoridation – фторування
fine solids – дрібні тверді речовини
fungus/fungi – грибок/пліснява

G

geophysical studies – геофізичні дослідження
geothermal power – геотермальна енергія
geothermal power plant – геотермальна електростанція
germicidal irradiation - бактерицидне опромінення
green building – зелене будівництво
greening – озеленення
greenhouse effect – парниковий ефект
greenhouse gas – парниковий газ
greenhouse gas emissions – викиди парникових газів
groundwater – ґрунтові води

H

habitat – середовище існування
habitat destruction – знищення середовища існування
harmful bacteria – шкідливі бактерії
harmful germ – шкідливий мікроб
hazard – небезпека
hazardous material – небезпечний матеріал
hazardous substance – небезпечна речовина
health – здоров'я
health hazard – небезпека для здоров'я
health risk – ризик для здоров'я
heavy particle – важка частинка
high-lift pump – високопідйомний насос
human impact – людський вплив

hydrant – гідрант
hydraulic – гідравлічний
hydraulic engineering – гідравліка/гідротехніка
hydroelectric power – гідроелектроенергія
hydropower – гідроенергетика

I

impact – вплив
impurities – домішки
industry – промисловість
industrial ecology – промислова екологія
industrial waste water – промислові стічні води
inflow – приплив, наплив, упадання
insoluble – нерозчинний
insoluble content – нерозчинний вміст
insoluble content of sewage – нерозчинний вміст стічних вод
installation – установка
ionization – іонізація
irradiation – опромінення

J

jet engine – реактивний двигун
joint – стик, шов, з'єднання

L

landfill – сміттєзвалище
leakage – витік, просочування
liquid – рідина
liquid oxygen – рідкий кисень

M

mechanical filtration – механічне фільтрування
methane – метан
methane tank – метантенк
method – метод
microbe – мікроб
microbiology – мікробіологія

microbiological analysis – мікробіологічний аналіз
microorganism – мікроорганізм
micropollutant – мікрозабруднювач
monitoring – моніторинг

N

natural environment – природне середовище
natural resources – природні ресурси
network – мережа
nitrogen – азот
noise – шум
noise pollution – шумове забруднення
non-renewable resources – невідновлювані ресурси
nutrient – поживна речовина

O

oil – нафта
organic farming – органічне землеробство
organic matter – органічна речовина
organic polymer – органічний полімер
outward pressure – зовнішній тиск
oxidation – окислювання
oxygen – кисень
ozone – озон

P

persistent organic pollutants (POPs) – стійкі органічні забруднювачі
persistent pharmaceutical pollutants – стійкі фармацевтичні забруднювачі
pharmaceuticals – фармацевтичні препарати
pharmaceutical pollutants – фармацевтичні забруднювачі
phosphorus – фосфор
photocatalytic oxidation – фотокаталітичне окислювання
photovoltaic cell – фотоелектричний елемент
physical process – фізичний процес
pollution – забруднення
potential health risk – потенційний ризик для здоров'я
power – енергія; електроенергія

power plant – електростанція
to precipitate – осаджувати, випадати
precipitation – опади, осаджування
pressure – тиск
pretreatment – попередня обробка/очищення
primary treatment – первинне очищення
public health – громадське здоров'я
purification – очищення
to purify – очищати

Q

qualification – кваліфікація
quality – якість
quality control – контроль якості
quality of water – якість води
quantity – кількість

R

radiation – випромінювання
recycling – переробка відходів
reinforced concrete – залізобетон
reinforcement – армування
remedial action – відновлювальні дії
remediation – санація, оздоровлення
removal – видалення
to remove – видалити, усунути
to remove dirt / debris – видалити бруд / сміття
removal of iron – усунення заліза
renewable energy source – відновлюване джерело енергії
renewable resources – відновлювані ресурси
residue – осад
revitalization – ревіталізація

S

safe – безпечний
safe to consume – безпечний для споживання
sand filter – пісочний фільтр

sanitary engineering – санітарно-технічна інженерія
screening – просіювання
secondary treatment – вторинна обробка/очищення
sediment – осад
sedimentation – осадження, седиментація
sedimented organic matter – осаджена органічна речовина
sewage – стік
sewerage – водовідведення
a sewage treatment works – очисні споруди
site assessment – оцінка ділянки
smart grid – розумна енергомережа
soil – ґрунт
soil vapour – ґрунтова пара
solar panel – сонячна панель
solar power – сонячна енергія
solid matter – тверда речовина
solidification – затвердіння
solution – розчин
source – джерело
sludge – мул, густий бруд, відстій
sludge processing – оброблення мулу, осаду
storage of water – зберігання води
station – станція
stormwater – дощові води
studies – дослідження
substance – речовина
surface water – поверхневі води
suspended particle – зависла частинка
suspended solids – завислі тверді речовини
sustainable development – сталий (збалансований) розвиток
system – система

T

technology – технологія
tide – приплив
tidal power – енергія припливів
transportation system – транспортна система

trash – сміття
treatment – оброблення, очищення
treatment plant – станція очищення
treatment process – процес оброблення
trench – траншея
tunnel – тунель
turbidity – помутніння, каламутність

U

ultraviolet light – ультрафіолетове світло
ultraviolet light germicidal irradiation – ультрафіолетове бактерицидне опромінення
underground water – підземні води
undesirable particle(s) – небажана(і) частинка(и)
unpolluted water – незабруднена вода
urban greening – озеленення міст

V

valve – клапан, вентиль
ventilation – вентиляція
virus – вірус

W

water disposal – водовідведення
water inflow – надходження води
water quality – якість води
water purification – водоочищення
water treatment – обробка води
waste disposal – утилізація відходів
waste management – управління відходами
wastewater – стічні води
wastewater disposal – відведення стічних вод
wastewater treatment – очищення стічних вод
wind – вітер
windcatcher – вітролов
wind power – енергія вітру
wind turbine – вітрова турбіна

**192 БУДІВНИЦТВО ТА ЦИВІЛЬНА ІНЖЕНЕРІЯ
(ВОДОПОСТАЧАННЯ ТА ВОДОВІДВЕДЕННЯ)
GLOSSARY**

A

abduction – відведення

to absorb – поглинати

absorption – поглинання

accumulated materials – накопичені матеріали

accumulation of water – накопичення води

acidity – кислотність, їдкість

activated carbon – активоване вугілля

activated sludge – активований мул

aeration – аерація

aeration station – станція аерації

aeration tank – аеротенк

air-release valve – випускний клапан повітря

alkalinity – лужність

aluminum sulfate – алюмінієвий сульфат

anaerobic digestion – анаеробне розщеплення

application – застосування

aqueduct – акведук (міст-водовід)

artesian boring well – артезіанська бурова свердловина

assessment – оцінка, оцінювання

auxiliary treatment – допоміжне очищення

B

bacteria – бактерії

backwashed filter – фільтр зворотного промивання

biogas – біогаз

biological treatment – біологічне очищення

boring well – свердловина

brick – цегла

brick masonry – цегляна кладка

built environment – побудоване середовище

byproduct – побічний продукт

C

carbon – вуглець
carbon absorption – вуглецеве поглинання
catchment area – зона водозбору
cesspool – відстійник, вигрібна яма
civil engineering – цивільне і промислове будівництво; цивільна інженерія
coagulation – коагуляція
chemical coagulation – хімічна коагуляція
concrete – бетон
concrete masonry – бетонна кладка
contaminant – забруднювач
check valve – зворотний клапан
chemical contaminant – хімічний забруднювач
chemical process – хімічний процес
chemical precipitation process – хімічний процес осадження
chemical solvent – хімічний розчинник
chemistry – хімія
chlorine – хлор
chlorine dioxide – діоксид хлору
chloramine – хлорамін
chlorination – хлорування
clay – глина
cloudy water – каламутна вода
coagulation – згущення
coal particle – вугільна частинка
to collide – зіткнутися
community – громада
composition – склад
concrete pipe – бетонна труба
contaminant – забруднювач
corrosion – корозія
concentration – концентрація
consumer – споживач
consumption – споживання
crude domestic sewage – неочищені побутові стоки
crystal clear water – кристально чиста вода

D

dam – дамба, гребля

debris – сміття, брухт

to decompose – розкласти на ... (складові частини)

dehydration system – дегідратаційна система

desalination – опріснення

disease – захворювання

disease epidemic – епідемія захворювання

disinfectant – дезінфікуючий засіб

disinfection – дезінфекція

disinfection stage – стадія дезінфекції, знезараження

disinfection byproduct – побічний продукт дезінфекції

disposal – утилізація, відведення

disposal of sewage – ліквідація стоків

dissolved organic matter – розчинена органічна речовина

dissolved phosphorus – розчинений фосфор

delayed hazard – довгостроковий (-а) ризик, небезпека

to destroy – знищувати, руйнувати

to destroy harmful organisms – знищувати шкідливі організми

destruction of bacteria – знищення бактерій

dewatering – зневоднення або дегідратація

domestic sewage – побутові стоки

domestic water supply – побутове, господарсько-побутове водопостачання

drainage – водовідведення, дренаж

drinking water – питна вода

drinking water supplier – постачальник питної води

dwelling – житло, домівка

E

ecosystem – екосистема

effluent – стоки

engineer – інженер

engineered environment – інженерне середовище

engineering – інженерно-технічна, інженерно-проектувальна, інженерно-будівельна діяльність

environment – навколишнє середовище, довкілля

environmental consequences – екологічні наслідки

environmental engineering (EE) – екологічна інженерія; екологічна технологія

environmental impact assessment – оцінка впливу на навколишнє середовище

environmental pollution – забруднення навколишнього середовища

environmental protection – охорона навколишнього середовища

environmental sanitation – екологічна санітарія; комунальна гігієна

epidemic disease – епідемічне захворювання

F

ferric chloride – хлорне залізо

filter – фільтр

filter bed – фільтруючий шар, відстійник

filtration – фільтрація

fittings – арматура

flexible connection – гнучке з'єднання

flocculation – флокуляція

floe – льодяник, плавуча крижина

flocculated water – флокульована вода

flood – повінь

flow of silt – потік мулу

flow of water – потік води

fluid – рідина

to fluoridate water – фторувати воду

fluoridation – фторування

fluoridation of water – фторування води

fine solids – дрібні тверді речовини

fire fighting – гасіння пожежі, протипожежний захист

G

gas engine – газовий двигун

grain of sand – піщинка

grit – гравій, пісок

grit trap – піскоуловлювач

groundwater – ґрунтові води

H

harmful bacteria – шкідливі бактерії
harmful germ – шкідливий мікроб
hazard – небезпека
hazardous material – небезпечний матеріал
health – здоров'я
health hazard – небезпека для здоров'я
health risk – ризик для здоров'я
heavy particle – важка частинка
high-lift pump – високопідйомний насос
hydrant – гідрант
hydraulic engineering – гідравліка/гідротехніка

I

impurities – домішки
industrial waste water – промислові стічні води
inflow – приплив
insoluble – нерозчинний
insoluble content – нерозчинний вміст
insoluble content of sewage – нерозчинний вміст стічних вод
installation – установка
irrigation water supply – поливне водопостачання

J

joint – стик, шов, з'єднання

L

landfill – звалище
leakage – витік, просочування
liquid – рідина
liquid oxygen – рідкий кисень

M

measurement – вимірювання
methane – метан
methane tank – метантенк
microbe – мікроб

microorganism – мікроорганізм
mixture – суміш
mixing of coagulants – змішування коагулянтів
mud – грязь
mud flow – грязьовий потік

N

natural environment – природне середовище
natural resources – природні ресурси
network – мережа
nitrogen – азот
nutrient – поживна речовина

O

open-cut trench – відкрита траншея
organic matter – органічна речовина
organic polymer – органічний полімер
oxygen – кисень
ozone – озон

P

parasites – паразити
pathogen – збудник хвороби
pathogenic organism – патогенний організм
phosphorus – фосфор
physical process – фізичний процес
pipeline – трубопровід
plumbing – сантехніка
plumbing equipment – водопровідна техніка
polluted water – забруднена вода
pollution – забруднення
pond – водоймище
potential health risk – потенційний ризик для здоров'я
to precipitate – осаджувати
precipitation – осадження
pre-precipitation – попереднє осадження
pre-dewatering system – система попереднього зневоднення

pressure – тиск
pressure-regulating valve – клапан регулювання тиску
pretreatment – попередня обробка/очищення
to prevent corrosion – запобігати корозії
primary treatment – первинне очищення
protective shielding – захисне екранування; захисний екран
public building – громадська будівля
public health – громадське здоров'я
pump – насос
pumping station – насосна станція
purification – очищення
purification process – процес очищення
to purify – очищати
purification of dissolved organic matter – очищення розчиненої органічної речовини

Q

qualification – кваліфікація
quality – якість
quality control – контроль якості
quality of water – якість води
quantity – кількість

R

rainwater – дощова вода
to reach a consumer's tap – потрапити до споживача
recirculation water supply – оборотне водопостачання
recycling – вторинна переробка, утилізація
to reduce hard elements and salts – зменшити кількість твердих елементів і солей
removal – видалення
to remove – видалити, усунути
to remove taste – прибрати смак
to remove dirt – видалити бруд
to remove debris – видалити сміття
removal of iron – усунення заліза
removal of manganese – видалення марганцю

removal of odour – видалення запаху
residual – залишок, остача
residual amount – залишкова кількість
residue – осад

S

safe to drink – безпечна для пиття
salinity – солоність, засоленість
salinity of soil – засоленість (мінералізація) ґрунту
sand particles – частинки піску
sand trap – пісковловлювач
sanitary engineering – санітарно-технічна інженерія
sanitary quality – санітарна якість
sanitation – санітарна обробка, санація, каналізація
sanitation system – санітарна система; система каналізації
screening – просіювання
secondary treatment – вторинна обробка/очищення
sedimentation – осадження, седиментація
sedimented organic matter – осаджена органічна речовина
sedimentation phase – фаза седиментації
sedimentation tank – відстійник
to settle to the bottom – осісти на дно
sewage – стік
sewer – колектор
sewerage – водовідведення
a sewage treatment works – очисні споруди
silt – осад
to sink to the bottom – опускатися на дно
softening – розм'якшення
solid matter – тверда речовина
solution – розчин
source – джерело
sludge – мул, густий бруд, відстій
sludge digester – септик
sludge processing – оброблення мулу, осаду
storage of water – зберігання води
sulfate – сульфат

sulfur – сірка
station – станція
storm sewer – дощова каналізація
surface water – поверхневі води
suspended particle – зависла частинка
suspended solids – завислі тверді речовини
system – система

T

technical installations – технічні установки
technology – технологія
trash – сміття
treatment – оброблення, очищення
treatment plant – станція очищення
treatment process – процес оброблення
tunnel – тунель
turbidity – помутніння, каламутність

U

ultraviolet light – ультрафіолетове світло
underground water – підземні води
undesirable particle(s) – небажана(і) частинка(и)
unpolluted water – незабруднена вода
urban drainage / sewerage – міська дренажна / каналізаційна система
utility – комунальне підприємство

V

valve – клапан, вентиль
virus – вірус

W

water disposal – водовідведення
water inflow – надходження води
water intake station – станція водозабору
water quality – якість води
water pipeline – водопровід
water purification – водоочищення

water supply – водопостачання
water treatment – обробка води
waste disposal – утилізація відходів
wastewater – стічні води
wastewater disposal – відведення стічних вод
wastewater tank – резервуар для стічних вод
wastewater treatment – очищення стічних вод
wastewater treatment plant – станція очищення стічних вод
water utility – водоканал

193 ГЕОІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ І ТЕХНОЛОГІЇ GLOSSARY

A

adaptive strategy – адаптивна стратегія
aerial photograph – аерофотознімок
atmospheric interference – атмосферна перешкода
aviation system – авіаційна система

B

biodiversity – біорізноманіття
blockchain technology – технологія блокчейн
breakwater – хвилелом

C

cadastral system – кадастрова система
canopy density – щільність крони
carbon stock – вуглецевий запас
city resilience – стійкість міста
climate change – зміна клімату
coastal erosion – прибережна ерозія
coastal land – прибережна земля
collapse – обвал
computational resource – обчислювальний ресурс
corrosion – корозія
crack – тріщина
cyberattack – кібератака

D

dam – дамба
damage – пошкодження

decentralization – децентралізація
degradation – деградація
depletion – виснаження
desertification – опустелювання
drone – дрон
dune reinforcement – укріплення дюн

E

earthquake – землетрус
ecosystem – екосистема
emergency situation – надзвичайна ситуація
environment – навколишнє середовище
environmental degradation – деградація довкілля
erosion model – модель ерозії

F

flood – повінь
flooding – затоплення
food security – продовольча безпека
forest biomass – біомаса лісу
forest ecosystem – лісова екосистема

G

geographic information system (GIS) – геоінформаційна система
Geospatial model – геопросторова модель
global coverage – глобальне покриття
global navigation satellite system (GNSS) – глобальна навігаційна
супутникова система
global phenomenon – глобальне явище

H

hard-to-reach structure – важкодоступна споруда
heat loss – теплові втрати
hurricane – ураган
hydrology – гідрологія
hyperspectral image – гіперспектральне зображення

I

infrared sensor – інфрачервоний сенсор
infrastructure monitoring – інфраструктурний моніторинг
infrastructure overload – перевантаження інфраструктури
interactive city model – інтерактивна модель міста
interferometric synthetic aperture radar (INSAR) – інтерферометрична
радіолокація з синтезованою апертурою

intervention – втручання

К

key parameter – ключовий параметр

L

land cover – земельний покрив

land registration – реєстрація землі

land use – землекористування

landslide – зсув

laser pulse – лазерний імпульс

laser scanning – лазерне сканування

light detection and ranging (LiDAR) – світлове виявлення та визначення
дальності

local level – локальний рівень

M

management – управління

maneuverability – маневреність

mangrove forests – мангрові зарості

minimization – мінімізація

mitigation strategy – стратегія пом'якшення

monitoring – моніторинг

multispectral data – багатоспектральні дані

multispectral image – мультиспектральне зображення

N

natural disaster – природна катастрофа

natural disasters – природні катастрофи

natural environment – природне середовище

negative consequences – негативні наслідки

O

optics – оптика

organic matter depletion – виснаження органічної речовини

ownership – власність

P

photogrammetry – фотограмметрія

potential threat – потенціальна загроза

R

radiation – випромінювання

reflector tracking – відстеження відбивача
relief – рельєф
remote sensing – дистанційне зондування
resilience enhancement adaptation measure – підвищена стійкість
resilience of transport infrastructure – стійкість транспортної інфраструктури
resolution – роздільна здатність
resource depletion – виснаження ресурсів
Resource management – управління ресурсами
risk map – карта ризику
risk modeling – моделювання ризику
road network – дорожня мережа
robotic total station – роботизований тахеометр

S

satellite image – супутникове зображення
scan – сканувати
sea level – рівень моря
seismic activity – сейсмічна активність
sensing – зондування
shoreline – берегова лінія
smart contract – смарт-контракт
software – програмне забезпечення
soil degradation – деградація ґрунту
soil surface – поверхня ґрунту
spatial analysis – просторовий аналіз
storm – шторм
surface change – зміна поверхні
surface deformation – деформація поверхні
sustainable development – сталий розвиток
swamp – болото

T

terrain scanning – сканування місцевості
thermal data – термальні дані
transaction – транзакція
transport corridor – транспортний коридор

U

uncontrolled urbanization – неконтрольована урбанізація
unmanned aerial vehicle (UAV) – безпілотний летальний апарат
urban development – міський розвиток
Urban environment – міське середовище
urban expansion – міська експансія
Urban management – управління містом

urbanization – урбанізація

V

vegetation index – індекс рослинності

visualization – візуалізація

vulnerability – вразливість

W

water erosion – водна ерозія

workforce qualification – кваліфікація кадрів

Z

zoning – зонування

REFERENCES

1. Interior Design. John F. Pile Harry N. Abrams, Inc., Publishers, New York, 1997
2. A Dictionary of Law [Jonathan Law] - Tenth Edition, 2022. - 800 p
3. **European Union Legal Terminology (IATE)** – A multilingual database for legal terminology in EU law. (<https://iate.europa.eu>)
4. Cambridge Dictionary of Law –
<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/legal>
5. <https://legal-dictionary.thefreedictionary.com/>
6. The Lawyer's English Language Coursebook [Catherine Mason and Rosemary Atkins] - Cambridge, 2007
7. International Legal English. A practical Introduction for Students and Professionals [Rupert Haigh] - Sixth Edition, 2021. - 402 p
8. Domestic, Municipal, and Industrial Water Supply and Waste Disposal. Water Encyclopedia edit. By Jay H. Lehr, Jack Keeley. Wiley-Intescience. A John Wiley & Sons, Inc., Publication. 2005.
https://library.uniteddiversity.coop/Water_and_Sanitation/Encyclopedia_of_Water.pdf
9. Abellán, Javier (2017). Water supply and sanitation services in modern Europe: development in 19th-20th centuries. 12th International Congress of the Spanish Association of Economic History: University of Salamanca, Spain.
https://www.academia.edu/34533153/Water_supply_and_sanitation_services_in_modern_Europe_developments_in_19th_20th_centuries
10. Tilley, David F. (2011). Aerobic Wastewater Treatment Processes: History and Development. Publishing. [ISBN 978-1-84339-542-3](https://www.amazon.com/dp/9781843395423).
[Aerobic Wastewater Treatment Processes - David F. Tilley - Google Books](https://books.google.com/books?id=9781843395423)
11. "[How Wastewater Treatment Works... The Basics](#)". *Washington, D.C.: U.S. Environmental Protection Agency (EPA). May 1998. EPA 833-F-98-002.*
12. Gabbatiss, Josh (2024-01-12). Analysis: World will add enough renewables in five years to power US and Canada. *Carbon Brief*. Retrieved 2024-02-11
<https://www.carbonbrief.org/analysis-world-will-add-enough-renewables-in-five-years-to-power-us-and-canada/>

13. Silvestro, Daniele; Gorla, Stefano; Sterner, Thomas; Antonelli, Alexandre (2022-03-24). Improving biodiversity protection through artificial intelligence. *Nature Sustainability*. **5** (5): 415-424.
[Bibcode:2022NatSu...5..415S](#). [doi:10.1038/s41893-022-00851-6](#). [ISSN 2398-9629](#). [PMC 7612764](#). [PMID 35614933](#).
<https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC7612764/>
14. 10 Breakthrough Technologies 2024. MIT Technology Review. Retrieved 2023-04-22. <https://www.technologyreview.com/2024/02/10/1075422/10-breakthrough-technologies-2024>
15. Nazmiye Guler, Samuel N. Kirshner, Richard Vidgen. A literature review of artificial intelligence research in business and management using machine learning and ChatGPT. *Data and Information Management*, Volume 8, Issue3, September 2024, 100076.
<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2543925124000123>
16. Cole Stryker, Eda Kavlakoglu. What is AI? – IBM.
<https://www.ibm.com/think/topics/artificial-intelligence>
17. Max Roser AI timelines: What do experts in artificial intelligence expect for the future? – Our World in Data. Feb. 27, 2023.
<https://ourworldindata.org/ai-timelines>
18. Zaheer Abbas, Guang Yang, Yuanjun Zhong, Yaolong Zhao. "Spatiotemporal Change Analysis and Future Scenario of LULC Using the CA-ANN Approach: A Case Study of the Greater Bay Area, China" /
Журнал Land. MDPI. 2021. MDPI <https://www.mdpi.com/2073-445X/10/6/584>
19. A. Sholomytskyi, A. Lunov, O. Tarasova. "The technology of the urban areas modelling". Сучасні досягнення геодезичної науки та виробництва: збірник наукових праць Західного геодезичного товариства УТГК. Львівської політехніки. 2012. <https://ena.lpnu.ua>
20. Maged N. Kamel Boulos, John P. Wilson. "Geospatial techniques for monitoring and mitigating climate change and its effects on human health". BioMed Central. Журнал: International Journal of Health Geographics. 2023. Bio Med Central
<https://ij-healthgeographics.biomedcentral.com/articles/10.1186/s12942-023-00324-9>

21. Esri. "GIS for Land Administration". Технічний документ. Видавн.: Esri.
2020. [esri.com](https://www.esri.com)
22. "The Practical use of GIS in Agriculture". N/A. Стаття. Видавн.: Esri.
2021. [esri.com](https://www.esri.com)

ДЛЯ НОТАТОК

Навчально-методичне видання

ФАХОВА ІНОЗЕМНА МОВА (АНГЛІЙСЬКА)
Термінологічний лексичний мінімум
до проведення практичних занять
та самостійної роботи з навчальної дисципліни
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня
вищої освіти всіх форм навчання та всіх спеціальностей КНУБА

Укладачі: **Паніна** Олена Віталіївна,
Рубцова Світлана Вячеславівна,
Петрова Тетяна Ігорівна,
Вітрук Ольга Євгенівна,
Махиня Антоніна Андріївна,
Марченко Світлана Іванівна,
Соколова Ірина Вадимівна

Випусковий редактор *Л. С. Тавлуй*
Комп'ютерне верстання *К. А. Мавроді*

Підписано до друку 10.09.2025. Формат 60 x 84_{1/16}
Ум. друк. арк. 3,75. Обл.-вид. арк. 3,49.
Електронний документ. Вид. № 62/III-25

Видавець і виготовлювач:
Київський національний університет будівництва і архітектури
Проспект Повітряних Сил, 31, Київ, Україна, 03037

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів
видавничої справи ДК № 808 від 13.02.2002

